

Geen rechten voorbehouden.

Leijds

EEN NIEUW RAPPORT VAN GENERAAL
J. C. SMUTS, STAATS-PROCUREUR
EN ASSISTENT COMMANDANT
GENERAAL DER Z. A. REPUBLIEK,
AAN Z. H. ED. STAATS-PRESIDENT
KRUGER.

BIJ VOLMACHT.

UITGEGEVEN DOOR HET ALGEMEEN NEDERLANDSCH VERBOND.

N°. 8.

EEN NIEUW RAPPORT VAN GENERAAL
J. C. SMUTS, STAATS-PROCEUR
EN ASSISTENT COMMANDANT
GENERAAL DER Z. A. REPUBLIEK,
AAN Z. H. ED. STAATS-PRESIDENT
KRUGER.

Bij volmacht.

UITGEGEVEN DOOR HET ALGEMEEN NEDERLANDSCH VERBOND.

N°. 8. -

THE STATE OF NEW YORK
IN SENATE
JANUARY 15, 1907.
REPORT
OF THE
COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE
IN ANSWER TO A RESOLUTION
PASSED BY THE SENATE
MAY 15, 1906.

Voorbericht.

Plotseling wereldberoemd geworden is ook J. C. SMUTS, een der helden uit den weergaloozen Boeren-vrijheidsoorlog. Schoon de jongste der leiders, staat hij bij niemand achter in vaderlandsliefde, geestkracht en onwrikbaar vertrouwen in de rechtvaardigheid zijner zaak. Hij is een Kaapsche Hollander, zoon van een algemeen geacht lid van het Hoogerhuis in de Kolonie; zijne rechtsgeleerde studiën voltooide hij met glans aan een Engelsche Hoogeschool.

Eerst advocaat in Kaapstad, vestigde hij zich in 1896 te Johannesburg, aangetrokken door het staatkundige en maatschappelijke leven in de Z. A. Republiek. In Mei '98 werd hij benoemd tot Staatsprocureur, dus tot rechtskundig raadsman der Regeering en hoofd van justitie en politie, eene zeer gewichtige betrekking, die hij tot den dag van heden met ongewone bekwaamheid heeft vervuld.

Evenals de Vrijstaatsche rechter HERTZOG openbaarde hij onverwacht naast zijne rechtskundige gaven, een tot voor kort geheel verborgen krijgstalent. Eerst na de inneming van Pretoria tot officier bevorderd, onderscheidde hij zich spoedig zoozeer, dat hem het vorige jaar, aan het hoofd van slechts tweehonderd Transvalers, de herwekking van den opstand in de Kaapkolonie werd toevertrouwd, een heldentaak die in het laatste, door het A. N. V. uitgegeven geschrift, in vollen omvang is getoond.

Het gevolg was zijn benoeming door de Regeering der Z. A. R. tot Assistent Commandant Generaal; de overbodig geworden order aan Generaal DE LA REY om hem naar de Kolonie te volgen, werd dientengevolge ingetrokken.

Thans is hij de ziel van den opstand in de Kolonie; dagelijks neemt daar het gewapend verzet toe, in omvang en kracht. En waar tal van Boerengeneraals door dapperheid en beleid uitblinken, daar schittert naast de namen van BOTHA, DE WET en DE LA REY, de naam van SMUTS.

President Steyn's Antwoord
aan
Lord Kitchener.

Te Velde 15 Augustus, 1901.

*Aan Z.Exc. Lord KITCHENER, Opperbevelhebber van
Zijner Britsche Majesteits troepen in Zuid-Afrika.*

Excellentie.

Ik heb de eer de ontvangst te erkennen van U Exc's ge-eerd schrijven d.d. 6 Augustus 1901, insluitende de proclamatie van denzelfden datum. *)

De niet onvriendelijke toon van U Exc's schrijven

*) Het slot dezer proclamatie luidt als volgt:

Derhalve ik, H.H. Baron KITCHENER van Khartoum enz. enz. . . .
proclameer en maak bekend als volgt:

Alle commandanten, veldkornetten en leiders van gewapende troepen, in zooverre zij burgers zijn van de voormalige Republieken, en voortgaan met zich te verzetten tegen de strijdmachten van Zijne Majesteit, hetzij in de Oranjerivier-kolonie of in Transvaal of in eenig ander deel van het Zuid-Afrikaansch gebied van Zijne Majesteit, en al de leden van het bestuur van den voormaligen Oranje-Vrijstaat en de voormalige Zuid-Afrikaansche Republiek, zullen, tenzij zij zich vóór 15 September a.s. overgeven, *voor altijd verbannen* worden van Zuid-Afrika; de kosten van het onderhoud der gezinnen van alle burgers te velde, die zich op den 15^{den} September niet zullen hebben overgegeven, zullen verhaalbaar zijn op die burgers en ten laste komen van hunne roerende en onroerende goederen in de beide koloniën.

geeft mij de vrijmoedigheid om U Exc's brief eenigszins breedvoerig te beantwoorden.

Ik heb opgemerkt dat niet alleen in uw brief, maar ook dat verantwoordelijke staatsmannen aan uwe zijde, beweerden dat de verklaring van oorlog van de Z. A. R. en de inval op Britsch grondgebied de oorzaken waren van den oorlog.

Ik acht het nl. onnoodig om U Exc. te herinneren dat, in 1895, toen de Z. A. R. ongewapend en rustig was, vertrouwend dat zijne naburen beschaafde volken waren, er onverwachts een aanval op haar werd gemaakt, uit het Britsche grondgebied. Onnoodig acht ik het U Exc. erop te wijzen dat, toen die gekke onderneming, welke alleen kon worden ondernomen door een man die door zijn ijdelheid krankzinnig is geworden, en de heele boel in handen van de Z. A. R. viel, de Regeering der Z. A. R. vertrouwend op de rechtvaardigheid van het Engelsche volk, personen die zij gevangen genomen had en die volgens internationaal recht den dood hadden verdiend, aan Harer Britsche Majesteits Gouvernement overhandigd heeft. Ik acht het niet noodig U Exc. erop te wijzen dat, toen een rechtvaardige rechter de leiders der expeditie tot gevangenisstraf veroordeelde, de voor- naamsten van hen niet in de gevangenis werden gehouden om hun geheelen straftijd uit te dienen, maar om de een of andere beuzelachtige reden werden losgelaten. Ik wil U Exc. er ook niet aan herinneren dat, toen er een parlementaire commissie werd benoemd om de oorzaak en de reden van gemelde expeditie te onderzoeken, getuigenissen zijn bedekt gehouden, en dat, toen die Commissie niet-tegenstaande hoogen invloed die gedurende de zitting der Commissie gebezigd werd, den hoofd-zamenzweerder

RHODES schuldig had bevonden en hem als zoodanig aan het Parlement gerapporteerd had, de heer CHAMBERLAIN, een der leden der Commissie, in directen strijd met zijn rapport, den heer RHODES heeft verdedigd. U Exc. zal moeten bekennen dat de Z. A. R., zoowel als de beschaafde wereld, volste recht had om tot de conclusie te komen dat JAMESON'S inval, welke, zooals wij eerst dachten, ondernomen was door onverantwoordelijke personen en zonder medeweten van Harer Britsche Majesteit's Regeering, bekend was, indien niet aan allen, dan toch aan sommige leden van Harer Majesteit's Regeering. Ik wil U Exc. er niet aan herinneren dat sedert dien tijd geen billijke schadevergoeding aan de Z. A. R. werd betaald, zooals destijds beloofd werd, maar deze werd wel gedurig met depeches en dreigementen omtrent haar inwendig bestuur lastig gevallen.

Ik behoef ook niet aan U Exc. te melden welk een invloed van buitenaf werd gebruikt om memories aan Hare Britsche Majesteit op te maken over beweerde grieven, ten einde Harer Majesteit's Regeering gelegenheid te geven zich in te laten met de inwendige politiek der Z. A. R. Zooals ik gezegd heb acht ik het niet noodig U Exc. aan bovenstaande te herinneren, omdat ik meen dat het aan U Exc. wel bekend is. Maar zeer gaarne wil ik U Exc.'s aandacht op de volgende feiten vestigen, waarmede, naar het mij voorkomt, U Exc. niet bekend is.

Toen ik, gedurende den omloop van laatstgemelde memorie, zag dat een zekere partij hard bezig was om te trachten de Britsche Regeering in oorlog te wikkelen met de Z. A. R., ben ik tusschenbeiden gekomen en heb getracht de partijen tot elkander te brengen en heb, door mijn invloed in de Z. A. R. te gebruiken, getracht haar over

te halen om aan de eischen van Harer Britsche Majesteit's Regeering te voldoen ten einde zoodoende den vrede voor Zuid-Afrika te bewaren. Ik deed dit, niet omdat ik beschouwde dat de Britsche Regeering recht had zulke eischen te doen, maar slechts om bloedvergieten te voorkomen. Toen de Britsche Regeering nog niet tevreden was, ging de Z. A. R. voort concessie op concessie te geven aan steeds vermeerderende eischen, totdat uiteindelijk Harer Britsche Maj. Regeering een voorstel maakte om de wet omtrent stemrecht aan een Engelsch — Transvaalsche commissie te onderwerpen. Op verzoek van den Britschen Agent in de Z. A. R. werd eerst een voorstel door de Z. A. R. gemaakt dat veel meer aan de eischen van den Britschen Hoogen Commissaris voldeed. Toen dit voorstel niet door Harer Britsche Maj. Regeering werd aangenomen maar verdere eischen gesteld werden, en de Z. A. R. dientengevolge haar voorstel terugtrok en aan Harer Britsche Maj. Regeering schreef dat, zij gereed was om Haar voorstel om de wet aan een commissie te onderwerpen aan te nemen, heeft de Britsche Regeering alle correspondentie gesloten en aan de Z. A. R. geschreven dat zij later Haar eischen zou stellen, of, in andere woorden, de Britsche Regeering heeft toen aan de Z. A. R. een ultimatum aangezegd en werd klaarblijkelijk alleen teruggehouden om den oorlog te beginnen, omdat Hare troepen nog niet alle in Zuid-Afrika geland waren. De Regeering van den Oranje Vrijstaat is toen weder in de bres gesprongen ten einde nog op het laatst te trachten den oorlog te verhinderen en heeft door den Britschen Hoogen Commissaris direct aan de Britsche Regeering getelegrafeerd om Haar in kennis te stellen met de eischen, welke tegen de Z. A. R. werden voorgenomen. Dit tele-

gram werd tot mijn leedwezen nooit ten volle overgetelegrafeerd. In plaats van mijn telegram te beantwoorden, werden er gedurig troepen van alle oorden der wereld aangevoerd en samengepakt, niet alleen op de grenzen der Z. A. R. maar ook van den tot nog toe bevrienden Oranje Vrijstaat, en toen de Z. A. R. zag dat het Engeland niet te doen was om beweerde grieven te herstellen, die nu van alle kanten erkend worden nooit bestaan te hebben maar wel om de Republieken hare onafhankelijkheid te ontnemen, heeft zij de Britsche Regeering verzocht de troepen aan hare grenzen weg te nemen en alle disputen aan arbitrage te onderwerpen. Dit geschiedde omtrent drie weken nadat de Britsche Regeering haar het ultimatum had aangezegd en omtrent een maand nadat de Vrijstaatsche Regeering een telegram van den Britschen Hoogen Commissaris had ontvangen haar vragende om neutraal te blijven, dus duidelijk te kennen gevende dat de Britsche Regeering van plan was oorlog te maken met de Z. A. R. Dit telegram werd gezonden aan den Oranje Vrijstaat, terwijl men wist dat de O. V. een defensief verbond had met de Zuster-republiek, sedert 1889. Toen de Z. A. R. besloot hare grenzen te verdedigen tegen de vijanden die daar in de nabijheid stonden, was ik verplicht een der pijnlijkste stappen te nemen n.l. de banden van vriendschap die er tusschen ons en de Britsche Regeering bestonden, te breken, en getrouw te blijven aan het verbond met onze Zuster-republiek.

Dat wij volkomen recht hadden in onze beschouwingen dat de Britsche Regeering besloten had de twee Republieken uit te veegen, is sedert het uitbreken van den oorlog duidelijk gebleken, niet alleen uit dokumenten die in onze handen vielen en zichtbaar aantoonde dat sedert

1896 — d.i. van JAMESON's inval — de Britsche Regeering vast besloten was een inval in de beide Republieken te maken, maar het is ook nog onlangs erkend geworden door Lord LANDSDOWNE, dat hij reeds in Juni 1899 met Lord WOLSELEY, destijds opperbevelhebber van Harer Britsche Majesteit's troepen, den besten tijd heeft besproken om een inval in de beide Republieken te maken. U Exc. zal dus zien dat wij het zwaard niet hebben getrokken, maar dat wij alleen het zwaard hebben weggestooten dat alreeds op onze keel was gelegd. Wij hebben alleen in zelfverdediging gehandeld, een der heiligste rechten van den mensch, ten einde ons recht van bestaan te handhaven, en daarom vermeen ik ook eerbiedig dat wij recht hebben op een rechtvaardigen God te vertrouwen.

Ik merk verder op dat U Exc. andermaal neerkomt op de onmogelijkheid van interventie van een vreemde mogendheid en U Exc. doet uitkomen alsof wij ons alleen verzetten met de hoop op zoodanige interventie. Met U Exc.'s verlof wil ik gaarne onze positie, wat interventie betreft, duidelijk maken. Zij is deze: wij hebben gehoopt en hopen nog, dat het zedelijk gevoel der beschaafde wereld zich zal verzetten tegen de misdaad die Engeland in Zuid-Afrika doet, n.l. waar het tracht het bestaan van een jong volk te vernietigen; maar toch waren wij altoos vast besloten, indien onze hoop niet verwezenlijkt mocht worden, om met vast vertrouwen op een genadigen God onze uiterste krachten in te spannen om ons zelve te verzetten, en dat besluit staat bij ons nog onwrikbaar vast.

Ik merk verder op dat U Exc. aanneemt dat onze strijd hopeloos is. Ik weet niet waarop U Exc. deze beschouwing grondt. Laten wij voor een oogenblik onze wederzijdsche toestanden van nu met die van een jaar

geleden, na de overgave van Genl PRINSLOO, vergelijken. Een jaar geleden was de Kaapkolonie geheel rustig en vrij van onze commando's. De O. V. S. was bijna geheel in uwe handen, niet alleen de hoofdsteden, andere dorpen en spoorlijnen, maar ook het geheele land, behalve daar waar Comdt HAASBROEK met zijn commando was. In de Z. A. R. was het bijna evenzoo gesteld. Zij was bijna geheel in uwe handen, behalve daar waar het commando van Genl DE LA REY was en Genl. BOTHA met de zijnen achter in het Boschveld stond. Hoe staan de zaken heden? De Kaapkolonie is, zoo te zeggen, overtrokken met onze commando's en deze zijn werkelijk in tijdelijk bezit van het grootste gedeelte der Kaapkolonie en trekken daar rond zooals zij verkiezen; en bovendien sluiten nog voortdurend vele van onze stamgenooten zich bij ons aan, zich alzoo verzettende tegen het gruwelijk onrecht dat den Republieken wordt aangedaan. En in den O. V. S. erken ik volgaarne dat U Exc. in het bezit is van de hoofdstad, spoorwegen en weinige andere dorpen niet aan de spoorwegen gelegen, maar dat is ook alles wat U Exc. bezit. De geheele O. V. S., uitgezonderd het bovengenoemde, is in ons bezit. In de meeste van onze steden zijn door ons Landdrosten aangesteld, en waar de steden niet in ons bezit zijn, werden er Landdrosten in het district aangesteld. Orde en recht worden dus door ons en niet door U Exc. gehandhaafd in den O. V. S. In de Transvaal is het evenzoo gesteld. Ook daar worden magistraats-personen aangesteld door de Regeering der Z. A. R. en derhalve gezorgd voor recht en orde.

Het zij mij dus vergund te zeggen dat Uwer Exc. jurisdictie zich slechts zoo ver uitstrekt als uwe kanonnen kunnen reiken. Als U Exc. de zaken van uit een militair

oogpunt beschouwt, dan zal U Exc. moeten erkennen dat onze zaak in het laatste jaar, niettegenstaande de geweldige overmacht die tegen ons gebracht is, verbazend vooruit is gegaan en dat er van hopeloosheid geen sprake kan zijn; en dus, indien uwe proclamatie daarop gebaseerd is, dan heeft zij nu minder recht dan een jaar geleden. Het spijt mij dat ik iets moet schrijven dat op bluffen lijkt, doch de bewering in U Exc.'s proclamatie brengt mij ertoe.

Om nu over te gaan tot de 35.000 man, die U Exc. beweert in handen te hebben, is het mij moeilijk iets te zeggen wat het getal betreft. Echter wil ik dit zeggen dat, behalve de mannen die of verleid zijn geworden van hun verplichtingen tegenover hun Regeering door proclamaties van uw voorganger, of die door een geest van verraad of om andere reden tot den vijand zijn overgegaan, en die, Gode zij dank, betrekkelijk weinig in getal zijn, dat getal voor de rest bestaat uit burgers die eerlijk krijgsgevangen zijn genomen en nog als zulks gehouden worden, of uit oude, ziekelijke mannen en jonge zoons, die niet dienstplichtig waren en die met geweld door U Exc.'s troepen van hunne plaatsen werden weggehaald en tegen hun zin en wil in kampen worden opgesloten. Om dus te beweren dat de personen, onder de twee laatste hoofden vallende, vredevol daar verblijf houden, is niet in ernst aan te nemen. Ik kan met waarheid verklaren dat, behalve de krijgsgevangenen en de weinigen die overgeloopen zijn naar den vijand, de overgrootste meerderheid der burgers nog onder de wapenen staat. Wat betreft degenen die overloopen — wat haast niet meer gebeurt — kan ik alleen zeggen dat onze ondervinding daarin niet alleen staat, maar de geschiedenis toont ons dat in alle vrijheidsoorlogen, zooals van N. Amerika en andere, er dezulken

zijn, en zullen wij ook maar trachten om zonder hen voort te gaan.

Wat de 74,000 vrouwen en kinderen betreft die, zooals U.Exc. beweert, in de kampen worden onderhouden, komt het mij voor dat U.Exc. niet moet weten op welke gruwelijke wijze die arme weerloozen door uwe troepen van hunne huizen werden weggevoerd, terwijl al hun have en goed door die troepen werden vernield, ja zoo zelfs dat die arme, onschuldige slachtoffers van den oorlog in alle weer en wind, nacht en dag, voortvluchtten wanneer een vijandelijk leger aankomt, om toch niet in handen van den vijand te vallen, en hebben U.Exc.'s troepen zich niet ontzien om op die hulpeloozen met grof geschut en klein geweer te schieten om ze in handen te krijgen, niettegenstaande U.Exc.'s troepen wisten dat het slechts vrouwen en kinderen waren. Dit had tengevolge dat menig vrouw en kind gedood of gewond werd, zooals b.v. nog onlangs op 6 Juni te Graspan, nabij Reitz gebeurd is, alwaar een vrouwenlager, en niet een convooi, zooals aan U gerapporteerd, door uwe troepen gevangen genomen werd en weer door ons ontzet, terwijl uwe troepen achter die vrouwen schuiling namen; en toen uwe versterkingen aankwamen schoten zij met grof geschut en klein geweer op het vrouwenlager. Ik kan honderden gevallen van dien aard opnoemen, doch ik acht het niet noodig, want als U.Exc. de moeite wilt nemen om eenigen waarheid liefhebbers soldaat er naar te vragen, dan zal deze mijn beweringen moeten bevestigen. Om te zeggen dat zij in kampen zijn met hun vrijen wil is in strijd met de feiten en om te beweren dat die vrouwen naar de kampen werden gebracht omdat de boeren geweigerd hebben voor het onderhoud hunner families te zorgen, zooals onlangs in

het Parlement is gedaan, is een laster die ons minder kwaad doet dan den lasteraar en die — ik ben er zeker van — nimmer U.Exc.'s goedkeuring kan wegdragen.

Wat de proclamatie nu zelf betreft, ik kan u de verzekering geven dat zij, mij aangaande, geen verandering zal maken om mijn plicht, zooals mijn geweten en niet zooals mijn vijand mij dien voorschrijft, tot het einde getrouw te vervullen. Ons land is geruïneerd, onze huizen en haarden zijn verwoest, ons vee weggevoerd of bij duizenden doodgeslagen, onze vrouwen en kinderen zijn door troepen of gewapende kaffers gevangen, beleedigd en weggenomen, en vele honderden hebben reeds hun leven opgeofferd voor de vrijheid van hun vaderland. Zullen wij dan nu ontrouw kunnen worden aan die honderden dooden en gevangenen die, op onze standvastigheid vertrouwend, hun leven en vrijheid veil hadden voor het vaderland? Zullen wij dan nu kunnen terugdeinzen van onzen plicht, waar onze personen bedreigd worden met verbanning? Of ontrouw worden in ons geloof op een rechtvaardigen God, die ons tot nog toe zoo wonderbaarlijk heeft in stand gehouden? Ik ben overtuigd dat, als wij zulks zullen doen, wij niet alleen door U.Exc. en elk ander eerlijk man, maar door ons zelve veracht zouden worden.

Ik wil eindigen met U Exc. de verzekering te geven dat niemand meer begeerig is dan ik om den vrede hersteld te zien, en ben ik derhalve gereed U Exc. ter eeniger tijde te ontmoeten om met U Exc. termen te bespreken waarop vrede kan worden bewerkstelligd; maar om U Exc. niet te misleiden, moet ik zeggen dat bij ons geen vrede aanneembaar zal zijn waarbij de onafhankelijkheid der beide Republieken en de belangen der Koloniale broeders die bij ons zijn aangesloten, niet gehandhaafd worden.

Als het een misdaad is om in zelfverdediging te strijden, en indien zoodanige misdaad gestraft moet worden, dan meen ik dat Z. Britsche Maj. Regeering tevreden kan zijn met de vernieling van ons land, de kastijding der vrouwen en kinderen en met de algemeene ellende, waarmede deze oorlog gepaard is gegaan.

Het is in U Exc.'s macht, meer dan in de macht van iemand anders, om er een einde aan te maken en zodoende dit ongelukkig werelddeel in zijn vorig geluk te herstellen. Wij vragen geen grootmoedigheid; wij eischen slechts rechtvaardigheid.

Ik sluit hierbij in een vertaling van dit mijn schrijven, om te verhinderen dat door verkeerde vertaling U Exc. niet den juisten inhoud van mijn brief te weten kan komen, zooals onlangs geschied is, toen een brief dien ik aan de Regeering der Z. A. R. had geschreven en die te Reitz in uwe handen viel, werd gepubliceerd, maar op zoodanige wijze dat men hem bijna niet herkende; want niet alleen werden sommige plaatsen niet vertaald, maar zinnen werden ingelascht die nooit werden geschreven, zoodat aan den brief een geheel verkeerde beteekenis werd gegeven.

Ik heb de eer te zijn enz.

M. T. STEYN,
Staats-President O. V. S.

COPIE.

Van Rhijnsdorp, Kaapkolonie, Januari 1902.

ZHE. Staatspresident S. J. P. KRUGER.

HoogEd. Staatspresident!

Hiermede heb ik de eer UHed. toe te zenden een rapport betreffende onze zaak en toestanden in de republieken en in de Kaapkolonie. Ten einde echter UHed. zoover mogelijk volkomen op de hoogte onzer huidige toestanden te brengen, wensch ik een kort overzicht over onze geheele zaak en operaties in Zuid-Afrika te geven. Voor dit doel zal het noodig zijn ietwat terug te gaan en te beginnen met een korte schets over onzen toestand gedurende den winter van laatste jaar (Mei—Sept. 1901).

UHed. zal zich kunnen herinneren den gevaarlijken toestand waarin onze zaak gedurende den winter van 1900 stond, toen de inname van Pretoria zonder eenige verdediging onzerzijds zoovele onzer burgers had doen wanhopen aan het beleid hunner voormannen en het slagen onzer zaak. Duizenden legden de wapenen af in de beide republieken en wij werden door den vijand teruggedrongen in den engen oostelijken hoek der Z. A. R., terwijl Hoofd-Comdt. De WET verplicht werd, met zijne commando's den O. V. S. te ontruimen en naar het boschveld van Waterberg de wijk te nemen. Met het aanbreken van den zomer echter maakte deze hachelijke toestand plaats voor een geheel anderen: het vertrouwen van het volk in zijne

leidslieden en hoofdofficieren was volkomen hersteld, duizenden hadden weer de wapenen opgenomen, en de vijand was teruggedrongen naar de dorpen langs den spoorweg en eenige andere; aan het einde van het jaar 1900 waren de federale machten weer meester van alle districten der beide republieken, en werd reeds een aanvang gemaakt onze zaak in de Kaapkolonie weer op de been te krijgen.

Hierdoor van zijn ijdel en waan, alsof de oorlog reeds voorbij was, bekeerd, spande de vijand onder het bestuur van Lord KITCHENER alle krachten in, het verloren veld te herwinnen; eerst werd onder leiding van Generaal FRENCH een poging gemaakt de westelijke districten der Z. A. R. welke, zooals UHED. zich herinneren zal, onder het militaire bestuur van Generaal DE LA REY en mij geplaatst waren, te hernemen. Toen deze poging mislukte werd FRENCH aan het hoofd gesteld van een groote beweging welke ten doel had de oostelijke districten der Z. A. R. te herwinnen en verwoesten. Een krijgspolitiek gekenmerkt door ongehoorde wreedheid en barbaarsheid en miskennis van de meest elementaire beginselen der internationale oorlogswet werd toen over beide republieken door Lord KITCHENER toegepast; met het gevolg dat in den winter van 1901 ons arm land en volk gebracht waren tot een toestand van verwoesting en ellende welke alle beschrijving te boven gaat. Bijna alle plaatsen en dorpen in beide republieken waren verwoest en afgebrand; bijna alle graan en middelen van bestaan vernield, haast alle levende have gedood of liever wreeddadig vermoord; de groote meerderheid onzer vrouwen en kinderen aten tranenbrood in [de gevangeniskampen van den vijand; en zij die nog op vrijen voet waren doolden meest rond in de bosschen

en bergen tusschen de Kaffers en het wild gedierte. Het veld van beide republieken was door den vijand aan brand gestoken; zoover het oog kon zien in alle richtingen was alles zwart, zoodat het scheen alsof de natuur zelf rouw droeg over de peillooze ellende van ons volk. Was onze militaire positie in den winter van 1901 oneindig beter dan in den winter van 1900, de maatschappelijke toestand van ons volk was even oneindig slechter geworden. Het beginsel van deze krijgspolitiek van Lord KITCHENER was om, niet zoozeer door directe operaties tegen de vechtende commando's, als indirect door den oorlog met alle geweld op weerlooze vrouwen en kinderen te doen drukken, ons volk tot moedeloosheid en overgave te dwingen. Meedoogenloos werden deze vervolgd en verdrukt opdat daardoor de leeuwenharten nog op commando tot wanhoop mochten gebracht worden.

Geen wonder dus dat in den loop van den winter van 1901 velen aan het weifelen geraakten en waarde begonnen te hechten aan het argument van den vijand dat n.l. wij niet zedelijk gerechtigd waren een strijd met onzekere uitkomst voort te zetten ten koste van eene zoo onpeilbare ellende voor vrouw en kind. Zelfs eenige officieren, bijna tot vertwijfeling gebracht door deze onophoudelijke toneelen van verwoesting en ellende, verzochten de Regeering dringend de kwestie onzer verdere volharding in ernstige overweging te nemen. De Regeering voldeed aan dit verzoek en riep de hoofdofficieren der republiek bij elkaar en maakte tegelijkertijd eene poging met UHed. in communicatie te komen. Zooals UHed. weet werd ik door de Regeering afgevaardigd de correspondentie met UHed. te voeren en heb ik toen getracht onze toestanden aan UHed. duidelijk te maken. Bij mijn terugkomst bij

de Regeering vond ik daar ook ZHEd. Staatspresident STEYN, Hoofd-Comdt C. R. DE WET en eenige andere officieren van den O. V. S. Beide regeeringen hebben toen te zamen met de hoofdofficieren der beide republieken onze zaak omstandig besproken, en namen ten slotte op 20 Juni te Waterval, dst. Standerton een besluit waarin na uiteenzetting van beweegredenen, vastgesteld werd, dat er geen vrede zou gemaakt worden of zelfs onderhandelingen tot vrede aangeknoopt worden, dan alleen op grond van de onafhankelijkheid der beide republieken en de handhaving der belangen onzer koloniale ondersteuners; en dat de strijd krachtadig zou worden voortgezet totdat wij dit ons einddoel zouden bereikt hebben. Dit besluit werd toen aan Lord KITCHENER en al onze commando's medegeedeeld. Verder werd besloten dat wij den strijd met meer kracht in de Kaapkolonie zouden voeren en werd te dien einde Asst. Comdt. Generaal J. H. DE LA REY georderd zoo spoedig doenlijk het opperbevel in de Kaapkolonie te gaan voeren..

Deze besluiten werden door ons geheel volk over beide republieken met voldoening ontvangen. Hoe vurig ook de burgers naar den vrede verlangen, en uitzien naar het eindpaal niet zoozeer van hun eigen zwaren arbeid als van de smarten hunner gevangen dierbaren, toch weegt de duurzame vrijheid van hun volk, waarvoor reeds zoovele stoffelijke en persoonlijke opofferingen gebracht zijn, oneindig zwaarder bij hen dan eenige tijdelijke ellende hunner families, hoe groot en smartvol die ook mogen zijn. De Vrijheidsgeest is inderdaad bij ons volk een hartstocht geworden in den gloed waarvan alle andere neigingen, verlangens en banden als het ware verteerd worden; en daarvoor hebben wij vooral Lord KITCHENER en zijne

barbaarsche krijgspolitiek te danken. Hierop kom ik echter later terug.

Toen Generaal DE LA REY en ik de moeilijkheden en bezwaren in verband met het besluit der beide regeeringen omtrent operaties in de Kaapkolonie overwogen, werd het ons duidelijk dat wij alleromzichtigst zouden moeten handelen. Te dien einde kwamen wij overeen, dat ik eerst met eene kleine afdeeling de Kaapkolonie zou gaan verkennen en dat hij op mijn rapport en aanbevelingen dan zou volgen en handelen. *)

Toen ik de republiek in het begin van dezen zomer verliet was de militaire toestand aldaar kortelijks als volgt: volgens de opgaven der verscheidene officieren waren er nog minstens 20,000 burgers op commando; alle districten in beide republieken waren nog in ons volle bezit behalve het gedeelte van het district Bloemfontein tusschen den spoorweg, Petrusburg en Boomplaat, hetwelk ik omringd vond door een cirkel van vijandelijke forten en kampen. (Ik trok er echter zelf zonder tegenstand door). De vijand was alleen in het bezit van de spoorwegen, dorpen en steden er langs gelegen en eenige andere dorpen. De groote meerderheid van dorpen hadden zij ontruimd en afgebrand. Wij hadden nog genoeg paarden, genoeg ammunitie, genoeg voedsel en genoeg moed en lust den oorlog krachtdadig voort te zetten.

Het is hieruit duidelijk dat onze toestand in October 1901 veel beter van een militair oogpunt was dan in

*) De order aan Genl DE LA REY om zich naar de Kaapkolonie te begeven werd later ingetrokken, doordat Genl J. C. SMUTS, de schrijver van dit rapport, tot Assistent Commandant Generaal der Z. A. Republiek, met de Kaapkolonie tot militair ressort, benoemd was geworden.

October 1900; ik ga verder en ik vraag, was onze toestand in October 1901 zooveel slechter dan in October 1899, dat de vijand met eenigen schijn van recht kon zeggen dat wij een hopeloozen strijd voeren? Zooals UH.Ed. weet had ik veel te doen met de mobilisatie onzer burgermachten van het begin van den oorlog af en ik was goed bekend met de getalsterkte onzer verscheidene commando's in de republieken en in de kolonies; mijn opinie is dat wij nooit meer dan 32,000 man in het veld hadden om den vijand tegenstand te bieden. Onze getalsterkte is dus verminderd bij omtrent 12,000 of omtrent $\frac{1}{3}$ van het totale getal. Wanneer echter in aanmerking genomen wordt dat deze 32,000 burgers van alle soorten insloten, vele waarvan maar weinig geschikt waren voor den krijgsdienst, en dat er een groot gebrek aan discipline bestond, terwijl thans de ongeveer 20,000 in het veld alle gedisciplineerde veteranen zijn, het uitgelezen overblijfsel van onze vroegere legermachten, dan zal UH.Ed. geredelijk erkennen dat onze huidige strijdmacht niet aanmerkelijk zwakker is dan die waarmee wij den oorlog begonnen.

De vijand is wel in bezit onzer spoorwegen en hoofdsteden, maar wat kost hem dat niet! Volgens mijne berekening behoeft de vijand minstens 100.000 man om de spoorwegen door de republieken en de voornaamste dorpen ervan te bezetten. Dit cijfer wordt steeds verhoogd door het noodeloos oprichten van nieuwe lijnen van blokhuisen en ons bedreigen der spoorwegen en dorpen in het verre westen der Kaapkolonie. Dit is een dood getal daar deze niet vechten maar alleen lijnen van communicatie beschermen, terwijl de Boeren geene dorpen of lijnen van communicatie beschermen en dus iedere Boer op commando een vechtsman is. Verder heeft de onder-

vinding ons geleerd dat ieder vechtende Boer gelijk staat met omtrent vijf Engelsche soldaten; zoodat de vijand een vechtmacht van omtrent 100,000 paarderuiters moet aanhouden ten einde zich staande te houden tegen de Boerenvechtmacht van 20.000 paarderuiters. De vijand heeft dus voor de beide republieken alleen een macht van omtrent 200.000 man noodig. Hierbij moet nu nog gerekend worden over de 50.000 soldaten die noodig zijn voor den opstand in de Kaapkolonie. Het is dus duidelijk dat de vijand minstens een kwart millioen soldaten waarvan omtrent de helft paarderuiters noodig heeft onder de huidige omstandigheden in Zuid-Afrika. En wanneer ik let op het groote gevaar dat de Engelsche heerschappij in de Kaapkolonie bedreigt, een gevaar hetwelk de vijand maar gedeeltelijk inziet en beseft, dan kom ik tot de overtuiging dat deze ontzagelijke macht met al de onkosten en uitgaven daaraan verbonden, nog lang zal noodig zijn om Engeland's ondergang in Zuid-Afrika af te weren en heel mogelijk zelfs daarin eventueel niet zal kunnen slagen.

Niet alleen moet de vijand de onkosten verbonden aan deze legermacht bestrijden, de Boeren leven eveneens op de Britsche schatkist. Al onze geweren en grof geschut, al onze ammunitie, onze paarden, zadels en toomen, ja gedeeltelijk zelfs onze kleederen worden van den onuitputtelijken voorraad van Lord KITCHENER genomen. Dit geldt ook in een groote mate voor ons voedsel dat onafgebroken van den vijand wordt buit gemaakt. De Boeren gaan bijna in geen gevecht zonder met meer ammunitie er uit te komen dan zij er heen namen, ja dikwijls nemen zij zooveel dat geheele wagenvrachten door hen weder in brand worden gestoken. De politiek van uitroeiing en uitputting waarvan de vijand zooveel verwacht is dus

klaarblijkelijk een ijdele droom; wij zullen niet uitgeput zijn van alle krijgsbehoefden vóór dat de Britsche War Office uitgeput is, en dan is het haast tijd dat de oorlog ophoudt.

Uit dit alles is het duidelijk met hoe min grond van recht de vijand voorgeeft dat wij een hopeloozen strijd voeren. Wanneer ik bedenk hoe moede en moedeloos alle Britsche officieren en soldaten zijn, die in onze handen vallen, hoe welgemoed en opgeruimd de Boeren vechten, dan kom ik tot de overtuiging dat de hoop aan onzen kant is, de hopeloosheid, ja wanhoop, aan dien van den vijand.

De vijand ziet dit ook zeker duidelijk genoeg in. Daarom is het dat hij steeds meer en meer de toevlucht neemt in daden en handelwijzen welke eene miskennis van alle recht, menschelijkheid en zedelijkheid zijn. Deze handelwijzen zijn van zoo ingrijpend belang voor de geheele kwestie, dat ik er aan een kort overzicht wensch te wijden.

I. Een van de laakbaarste handelwijzen waarop de vijand ons bevecht is, zooals UHed. zelf weet de leugentaal, ik bedoel niet alleen de leugenachtige proclamaties en kennisgevingen waarmede hij onophoudelijk getracht heeft ons volk in de war te brengen en van zijn plicht af te rokkelen, maar ook de rapporten welke officiëel zoowel als onofficiëel door de Britsche pers over de geheele wereld verspreid worden. Hierin wordt alles verdraaid voorgesteld, overwinningen worden gewonnen welke in werkelijkheid nederlagen waren, groote aantallen van Boeren worden onophoudelijk gedood, gewond en gevangen; de geheele krijgstoestand in Zuid-Afrika wordt zoo voorgesteld dat de buitenwereld en vooral het Engelsche volk

een indruk moet krijgen welke juist het tegenovergestelde van de waarheid is. En deze leugens worden grootendeels **opzettelijk** gefabriceerd en gepubliceerd voor consumptie van het Engelsche publiek. Zoo is er b.v. een brief in bezit van een der Boeren generaals waarin een stafofficier van generaal FRENCH aan een militairen vriend als een grap mededeelt, dat er juist een gevecht had plaats gevonden waarin het verlies van den vijand officiëel opgegeven wordt als zooveel dooden, gewonden en gevangen (een hoog cijfer), terwijl hij zeker is dat er niet een Boer zelfs gewond werd. Maar het is mij onaangenaam verder stil te staan bij dit mephistische pesthol der leugentaal, waardoor de geheele Britsche militaire wereld als het ware vergiftigd is. De waarheid zal nog zegevieren en wij zullen in stilte lijden en strijden totdat haar helder dag aanbreke.

2. De algeheele verwoesting door den vijand over beide republieken aangericht is U ook bekend. Zijn doel was ons van alle hulpbronnen te ontblooten, en door het vuur te verkrijgen wat het zwaard niet kon uitrichten; ook dit zijn doel is verijdeld geworden. Door de Republieken te verwoesten en alle vee er in te dooden heeft de vijand het voor zich zelf onmogelijk gemaakt het land krachtdadig door legermachten en convooien te occupeeren en zal hij verplicht zijn zijn gebied tot de spoorwegen te beperken. De burgers integendeel zullen in bezit van hun dierbaar grond blijven en altijd genoeg voedsel voor hun commando's hebben.

Het was mij wonderlijk in de Transvaal te zien hoe snel de burgers dit punt ingezien en verstaan hebben. In stede van moedeloos te worden over het vernielen hunner eigendommen waarvoor zij zoolang en zwaar

gewerkt hadden werden zij spoedig tevreden erover, vast geloovende dat deze barbaarsche verwoesting juist een middel in Gods hand was het land voor hen en hunne nakomelingschap te behouden door het voor den vijand onoccupeerbaar en onhoudbaar te maken. Het gras zal weer uit de aarde voortspruiten en op de verwoeste plaatsen zullen weer de hartebeest huisjes verrijzen zooals in de dagen onzer voortrekker vaderen en op den grond geheiligd door zooveel bloed en tranen zullen wij met een ongekend geluk en tevredenheid de vruchten des vredes plukken.

3. Toen zelfs door de verwoesting hunner plaatsen en eigendommen de geest der Boeren nog niet gebroken werd, zocht en vond de vijand een nieuw folteringsmiddel in de gevangenneming en mishandeling van vrouwen en kinderen. Hierin dacht de vijand de kwetsbare plaats van het volk te vinden; zelfs boven zijn land en vrijheid, zoo dacht de vijand, bemint de Boer zijne vrouw en kinderen; ontnem hem die en hij zal zich spoedig overgeven. En dadelijk begon een ongekende vervolging van vrouwen en kinderen. UHed. weet hoe toen U nog bij ons was die vervolging toegepast werd door alle vrouwen en kinderen van de door den vijand geoccupeerde dorpen op de commando's af te smijten; UHed. weet zelf welk donker vooruitzicht deze handelwijze voor onze zaak daarstelde. Eensklaps echter veranderde de vijand zijne plannen; in zijn ijdel en waan dacht hij een nog doeltreffender middel te hebben gevonden, van den oorlog spoedig te beëindigen, maar door Gods overregelende voorzienigheid nam hij juist dat middel aan de hand, dat het meest berekend is den Boeren de eventueele overwinning te bezorgen. Waar het vroeger voor de

officieren moeielijk was de burgers van hunne plaatsen en families en op commando te houden, zijn zij nu bereid in eenig deel der wereld te gaan vechten, lafaards zijn dappere helden geworden; mannen die nog een geheime gedachte hadden dat Engeland een rechtvaardig bestuur in de Republieken zou daarstellen zijn van die gedachte voor eeuwig genezen geworden; waar wij vroeger vreesden dat op den langen duur onze dierbaren zonder voedsel zouden kunnen geraken en dat dus de hongersnood een noodwendig einde aan den oorlog mocht maken, zijn wij nu dankbaar dat dit donker vooruizicht op onverwachte wijze is weggeruimd. De vijand zelf zal vallen in den kuil voor ons gedolven.

Het valt echter niet te ontkennen, dat deze vervolgingspolitiek van den vijand ons volk oneindig veel heeft doen lijden. Nooit zal pen beschrijven wat door de heldinnen van ons volk is geleden en uitgestaan sedert de lente van 1900.

Vluchtende voor den vijand in de bosschen en bergen van Rustenburg, Waterberg, Zoutpansberg, Lydenburg, Swazieland en Zululand, waar nu menig witte been ten hemel roept tegen barbaarschen Bantu en nog barbaarscher Brit, schuilende met hunne kleinen knie diep in het water in het dichte riet van Schoonspruit en Kooirivier, vanwaar zij, zooals bijv. de vrouw en kinderen van Commandant **WOLMARANS** van Potchefstroom met **Leo-Metford** en **Maxim** door den vijand uitgeschoten en naar de dorpen voortgedreven werden; en na maanden van vergeefsche voortvluchting eindelijk in de gevangenskampen van den vijand aangekomen, waar zij zelve krank tot den dood, hunne kleine dierbaren ten grave dragen; honger lijdende omdat zij het slechte vleesch en het nog slechter meel

niet kunnen eten, en zonder brandhout zijn hetzelfde gaar te maken; week na week, maand na maand, jaar na jaar daar zittende te peinzen, te verlangen, zich te bekommeren over den man en de zoons die misschien reeds gesneuveld zijn; — is er ooit een tafereel van vreeselijker lijden voor de wereld ontrold? Het leven van de mannen in het veld hoe zwaar ook, is heerlijk vergeleken met dezen gestadigen dood hunner gevangen dierbaren.

En toch volharden ook dezen op de wonderbaarlijkste wijze; bijna geen brief wordt uit deze gevangeniskampen naar de commandos doorgesmokkeld, of hij moedigt de mans aan om te volharden tot den dood en toch nooit de schande van overgave op den naam en familie te brengen. Geen wonder dat de burgers vast gelooven, dat zulk een geest niet van den mensch maar van God is, en dat Hij niet er mee den spot zal drijven, maar gewis die uitkomst zal geven waartoe Hij den geest geeft om te volharden. Ik geloof niet dat er ooit onder de menschen een edeler verschijnsel is gezien of een waarop de menscheit zelf met meer recht trotsch kan zijn dan de Boervrouw.

Haar stille lijden is de weg naar onze onafhankelijkheid, haar edele en heldhaftige inborst het onderpand onzer groote toekomst.

Wij zijn verzekerd dat UHEd. en onze andere vrienden in het Buitenland geen middel onaangeroerd zullen laten haar lot in de kampen meer dragelijk te maken.

4. Toen ook de mishandeling der vrouwen en kinderen geen andere uitwerking op de Boeren had dan hen nog harder te doen vechten en nog meer te doen volharden in hun rechtvaardigen strijd, werd door den vijand een

nog fataler middel van ons te bevechten aan de hand genomen: ik bedoel het wapenen en gebruiken van gewapende naturellen. UH.Ed. zal zich nog kunnen herinneren met welke hooghartige minachting Lord ROBERTS onze protesten tegen het wapenen van LINCHWEE'S stam en de gruwelijke moorden te Derdepoort en elders op de Westergrens vroeg in den oorlog behandelde. Zijn voorbeeld is maar te getrouw door zijn opvolger gevolgd. Toen gedurende het begin van den winter van 1901 de vijand noordwaarts drong en Nijlstream en Pietersburg innam, zond hij onder naturellen kapiteins van Waterberg en Zoutpansberg te ontmoeten, gaf hun geschenken en wapenen en kort daarop volgde onverwachts de vreeselijkste moorden op vrouwen en kinderen en ouden van jaren sedert de dagen van DINGAAN en MOSELEKATZE. Het spijt mij dat ik de rapporten van Generaal BEYERS hieromtrent niet voor mij heb en ik dus niet in staat ben bijzonderheden mee te deelen, maar die bijzonderheden zijn afgrijselijk genoeg. Tezelfder tijd werden omtrent 72 vrouwen en kinderen in Zwazieland vermoord, die voor de kolonnes en moordbenden van Generaal FRENCH van uit het Hooge Veld daarheen waren gevlucht. Het is merkwaardig dat deze moorden en misdaden gepleegd werden door naturellen stammen, die ons tot op het tijdstip gunstig gezind waren, maar die door agenten van den vijand waren verleid geworden. In Zululand hebben dergelijke moorden plaats gevonden, doch gelukkig op kleinere schaal. Ook SEKUKUNIS' volk is opgestaan op aanhitsing van den vijand. Ik vermeen dat Comm.-Gen. LOUIS BOTHA nog in bezit is van opgevangen rapporten waaruit blijkt dat deze misdaden met medeweten van de agenten der Britsche Regeering werden gepleegd.

Voor zoover mij bekend, is Koos MAMOGALIE de eenige Kaffer-kapitein in de Z. A. R. die de pressie van den vijand heeft weten te weerstaan en neutraal is gebleven, en, zooals UHEd. weet, is hij ook een der best opgevoede en meest geleerde Kafferhoofden binnen de Republiek. Als een gevolg zijner neutraliteit en zeker als een les voor de anderen is zijn stam door den vijand in ballingschap gedeporteerd.

De vele duizenden kaffers, die min of meer beschaafd onder de Boeren op hunne plaatsen woonden en die zich doorgaans zeer stil gedroegen, zijn nagenoeg alle door den vijand gevangen en met hunne families naar de kampen vervoerd. Wat daar van hen wordt is ons door vele van den vijand weggelopen naturellen medegedeeld. Zoodra zij in de kampen aankomen wordt hun gezegd dat, tenzij de mannen krijgsdienst verrichten, zij geen voedsel zullen krijgen en zoo worden zij in groote getallen in den militairen dienst des vijands gedwongen.

In de Kaapkol. weer wordt den onkundigen kleurlingen verteld dat zoo de Boeren winnen, de slavernij weer zal worden ingevoerd in de Kaapkol. en dat de kleurlingen door de wreede Boeren voor wagens en ploegen zullen gespannen worden om die te trekken. Om nog grooter nadruk aan dit argument te geven wordt hun verder beloofd, dat zoo zij aansluiten, zij eigenaars zullen worden van de plaatsen der Boeren en de Boeren dan bij hen zullen moeten werken en zij met de Boerenvrouwen zullen trouwen. Vreeselijke staaltjes worden overal verspreid van de wreedenheden der Boeren tegenover de kleurlingen. Door vrees en begeerlijkheid worden dus ook in de Kaapkol. duizende kleurlingen gewapend en in den militairen dienst genomen. De meeste vijandelijke kolonnes in de Kaapkol. en de

O.V.S. bevatten een aanmerkelijke proportie van gewapende kleurlingen die er overal werk van maken de vreedzame blanke bevolking te beleedigen en door hun pochen en grootpraten een zeer gegronde vrees inboezemen voor de toekomst der blanke bevolking in Z. Afrika.

De vijand gevoelt zelf schaam over de noodzakelijkheid, welke, ten spijte van zijn beweerde verpletterende overmacht, hem nochtans dwingt, zich van zoodanige hulp te bedienen. Daarom is het dat het van den kant der militairen en der Britsche regeering officieel ontkend wordt dat er kleurlingen gewapend- zijn of vechten, maar UHed. kan bovenstaande als de waarheid aannemen.

Het is duidelijk dat de vijand oogenschijnlijk een groot voordeel behaalt door het gebruiken van naturellen en kleurlingen. Het maakt den oorlog voor hem aanmerkelijk goedkoper en meer dragelijk voor zijn niet onuitputtelijke schatkist omdat deze onkundige lieden met beloften en zoete woorden inplaats van geld betaald worden. Ook behoeven hunne gesneuvelden en gewonden niet gerapporteerd te worden en wordt daardoor de onaangename indruk der casualiteitsopgaven in Engeland vermeden. Verder zijn zij, niettegenstaande hunne groote lafhartigheit dikwijls uitnemende verkenners en spionnen, werk waarvoor de britten bijna totaal ongeschikt zijn.

Maar dit voordeel is slechts oogenschijnlijk en wordt oneindig ver overtroffen door het nadeel verbonden aan het gebruik van kleurlingen voor militaire doeleinden. In mijn opinie is het gebruik van gewapende kleurlingen in den strijd tegen de Boeren de fataalste maatregel voor den vijand in den huidige oorlog toegepast, daardoor heeft hij een stap genomen welke op den langen duur

tot zijn gewissen ondergang in geheel Zuid Afrika moet leiden.

Gelijk het wapenen van de Katrivierbasterts en andere kleurlingen in den ouden tijd met de euvelen daaraan verbonden, de voortrekkers uit de Kaapkolonie verdreef, en dus de oorzaak werd van de stichting der Z. Afrik. Republieken, zoo zal deze onbezonnen maatregel nog de oorzaak worden van het verlies der Kaapkolonie voor Engeland. De vijand zegt dat de Afrikaners in de Kaapkolonie geen grieven hebben: hier is één grievé welke doordringt tot het diepste fundament in maatschappij en volksleven; eene grievé welke eene verschrikkelijke vrees voor de toekomst in het leven roept, welke de diepste harts-tochten gaande maakt, eene grievé welke de grootste misdaad bevat, die ooit tegen het blanke ras in Z.-Afrika kan gepleegd worden. Deze zijn niet ijdele woorden; ik ben nagenoeg door de geheele Kaapkolonie geweest, en heb gezien welken diepen indruk het gezicht van gewapende kleurlingen in de Engelsche kolonnes gemaakt heeft op het gemoed van Engelsche zoowel als Afrikaander kolonisten.

Heeft de gevangenneming der Boeren vrouwen en kinderen de Boeren in staat gesteld den oorlog onbelemmerd voort te zetten tot zijn natuurlijk einde, het gebruik van gewapende kleurlingen door den vijand is een nog fataler maatregel, en zal dat einde beslissend maken voor de Kaapkolonie, zoowel als voor de Republieken. Op een onderwerp gelijk dit is het echter onnoodig verder aan UHEd. uit te weiden.

5. Ik heb nu aangetoond hoe de vijand in de blinde woede zijner onmacht om den oorlog tot een einde te

brengen, steeds meer en meer tot onwettige, onrechtvaardige en onzedelijke middelen van oorlogvoeren de toevlucht neemt. De oorlogswet laat onder zekere omstandigheden het toepassen van exeptioneele maatregelen toe, maar dan ook alleen op den grond dat zulks absoluut noodzakelijk is om een spoedig einde aan verdere bloedvergieting te maken. Zelfs deze schijn van recht wordt den vijand ontnomen want, zooals reeds aangetoond, zijn de barbaarsche en onwettige maatregelen, door hem genomen, juist bestemd den oorlog te verlengen en eventueel een voor hem onvoordeelig einde te doen bereiken. In stede van echter terug te deinzen wordt hij steeds radeloozer en roekeloozer en neemt hij steeds meer de toevlucht tot verregaand onrecht en wetteloosheid. Zoo is er een proclamatie gepubliceerd, waarin Boerenofficieren bedreigd worden met de doodstraf, indien eenige hunner manschappen een misdrijf begaat; zoo is er ook een andere proclamatie uitgevaardigd waarbij alle Boeren die Khaki of geelkleurige kleeren dragen, summier doodgeschoten worden, hoewel duizende onzers burgers van den eersten dag van den oorlog zoodanige kleeren droegen, en ik niet weet op welke wijze de militairen-autoriteiten van den vijand nu een monopolie in deze kleur hebben verkregen. En onder deze proclamaties zijn reeds vele onzer dapperste en beste burgers koelbloedig vermoord. Dan is er weer de proclamatie waaronder de officieren verbannen worden en alle eigendommen der vechtende burgers geconfisqueerd worden, een maatregel welke, in hare grove miskennis van het internationale recht, juist zeer toepasselijk komt van het volk dat steeds als de hooghartige beoordeelaar van de zeden en daden van andere volkeren is opgetreden. Daar ze met onverschillige minachting door de Boeren is ont-

vangen, zal ik er niets verder over zeggen, en UHEds aandacht alleen verwijzen naar het krachtig antwoord hetwelk ze aan ZHed. Staats-President STERN ontlokte *).

Waar de vijand beziel is door zoodanigen geest, zal UHed. gereedelijk verstaan dat de oorlog steeds meer en meer ontaardt in wreede en wetteloze barbaarschheden. Burgers die gevangen worden, worden op allerhande voorwendfels in strijd met de wet en de waarheid veroordeeld tot onteerende vonnissen en zelfs doodgeschoten of opgehangen. Misdaden waarvan zij niets afweten worden tegen hen opgebracht en, daar zij natuurlijk zonder getuigen zijn, worden zij veroordeeld en koelbloedig van kant gemaakt. De een wordt doodgeschoten omdat hij een huis verbrand heeft of een spoorwegbrug opgeblazen zou hebben — daden die natuurlijk recht en wettig waren, wanneer door den vijand in de republieken gepleegd, maar nu onwettig, wanneer door de republieken in de kolonies gedaan. Een ander weer wordt opgehangen omdat hij op order zijner officieren een kafferspion die op geheime wijze binnen onze linies spioneerde, heeft doodgeschoten. In vele gevallen zijn onze gewonden op de slagvelden naderhand door ons gevonden of zelfs opgegraven in een toestand van vreeselijke verminking — de beenen en armen gebroken, de hoofdschedel ingeslagen enz. enz. Deze daden worden door de gewapende naturellen, bondgenooten van den vijand, gepleegd. Slechts een paar weken geleden werd een gevangen Boer na een zekeren afstand te zijn aangejaagd, koelbloedig van achter door een Britschen soldaat zwaar gewond. Daar zijne oppassers meenden dat hij dood

*) Als Bijlage aan dit Rapport toegevoegd.

was, lieten ze hem daar liggen, en stierf hij eerst zes dagen daarna nadat ik zijne verklaring had doen afnemen. Van vele dezer en dergelijke gevallen heb ik beëedigde verklaringen doen afnemen. Ik heb geen tijd, alles aan UHed. mede te deelen. De oorlog ontaardt allengs in een poging tot uitmoording van het Afrikaansche volk. Dag naar dag hoort men van gruwelen welke maar een commentar vormen op die gedenkwaardige woorden van den Hoogen Commissaris dat „het Afrikaanderdom moet uitgeroeid worden”. En ten spijte van al deze provocatie gaan wij Boeren voort op onze oude en christelijke wijze van oorlogvoeren, vast besloten onze heilige zaak niet te besmetten met dergelijke barbaarschheden, maar onzen goeden naam onbevlekt aan onze nakomelingschap te doen afgaan en de wraak te laten aan den God dien ze toekomt. Intusschen zetten wij met onverdroten volharding en moeden strijd steeds krachtadiger voort. Zelfs uit de rapporten van den vijand zal UHoogEdele gezien hebben hoe zwaar en met welk succes er over beide Republieken gevochten is sedert het begin van dezen zomer. In de Kaapkolonie ook gaat onze zaak prachtig vooruit en hoop en vertrouwen ik dat dit jaar een beslissende wending aan den oorlog zal brengen. Zooals UHoogEdele uit het voorgaande zal opgemerkt hebben zijn al de plannen en maatregelen van den vijand om ons ten onder te brengen verijdeld geworden en hebben zij ten slotte allen medegewerkt ten goede voor onze zaak. Geen wonder dat wij hierin Gods Hand zien. — Die Hand welke geslacht na geslacht zoo krachtig aan onze geschiedenis heeft gewrocht en nu, langs onbekende en donkere wegen, ja door het dal der schaduw des doods zelf, ons volkje naar een nieuw leven en een beter dag voert. Hem alleen zij al de eer

dat wij nog staande zijn gebleven tegen de overmacht van eene vijandin, die haar oude zelf niet meer is, maar bezeten en gedreven door een demonischen geest, al hare oude beginselen en tradities heeft vaarwel gezegd, alle gevoel van recht en deugd heeft verloren en nu in blinde vervoering haar vreeselijk oordeel te gemoet snelt.

Ik heb de eer te zijn,

UHed.'s dw. dienaar,

(w. g.) J. C. SMUTS,

Staatsprocureur en Asst. Commdt. Generaal
der Z. A. R.

